

گزارش علمی

گزارش زنبور *Bruchophagus abnormis* Zerova 1984, (Hym.: Eurytomidae) از ایران

- فرشاد حقیقیان^{۱*}، حمید یارمند^۲، سیدابراهیم صادقی^۳، جرارد دلوار^۴، حمزه علی شیرمردی^۵، حسین لطفعلی زاده^۶ و وحیدرضا منیری^۷
- *۱- نویسنده مسئول، مربی پژوهش، بخش تحقیقات منابع طبیعی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان چهارمحال و بختیاری، شهرکرد، پست الکترونیک: Fhagh101@yahoo.com
- ۲- مربی پژوهش، گروه تحقیقات حفاظت و حمایت مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، تهران
- ۳- استاد، گروه تحقیقات حفاظت و حمایت مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، تهران
- ۴- ژرار دلوار، گروه تحقیقات حشره‌شناسی. مونترفیر، فرانسه
- ۵- کارشناس ارشد مرتع‌داری، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان چهارمحال و بختیاری، شهرکرد
- ۶- استادیار، بخش رده‌بندی حشرات مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی، تهران
- ۷- مربی پژوهش، گروه تحقیقات حفاظت و حمایت مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۰۶/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۰۱/۱۶

جاشیر (*Prangus ferulacea* (L.) گیاهی چندساله و دارای پراکنش وسیع در زاگرس و به‌ویژه در استان چهارمحال و بختیاری است. این گونه علاوه بر ارزش علوفه‌ای و دارویی، نقش مهمی را به واسطه ریشه‌های قطور در حفاظت خاک دارد (مقیم، ۱۳۸۴). آفات مختلفی نظیر ساقه‌خوارها، برگ‌خوارها و به‌ویژه بذرخوارها حیات و بقای این گونه را تهدید و مانع از زادآوری گیاه می‌شوند. در بررسی‌هایی که به‌منظور جمع‌آوری و شناسایی آفات بذرخوار گیاهان مرتعی طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۷ در این استان انجام شد، نمونه‌هایی از بذرهای جاشیر از مرحله خمیری تا رسیدگی کامل بذرهای جمع‌آوری، شمارش و بذرهای آلوده به زنبور تعیین و میزان خسارت به صورت درصد محاسبه گردید. جهت خروج حشرات کامل، بذرهای آلوده در درون ظروف شیشه‌ای با درب توری در آزمایشگاه قرار داده شد و حشرات کامل زنبور خارج شده برای شناسایی در الکل ۷۰ درصد نگهداری شد. نتایج به‌دست‌آمده نشان‌داد زنبور متعلق به خانواده Eurytomidae است. این گونه تحت نام علمی *Bruchophagus abnormis* Zerova, 1984 شناسایی گردید. این گونه قبلاً فقط از کشور قزاقستان از روی بذرهای *Trigonella arcuata* C. A. Mey گزارش شده است (Zerova, 1989). سوراخ‌های خروجی حشرات کامل روی غلاف گیاه میزبان به صورت گرد است. میزان خسارت این زنبور به طور متوسط ۱۳-۸ درصد بود. علاوه بر جاشیر، این زنبور از روی بذرهای گیاه مرتعی ترشک بختیاری (*Rumex ponticus* (E. H. L. Krause) جمع‌آوری و شناسایی گردید. نمونه زنبور شناسایی شده در مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی شهرکرد نگهداری می‌شود. این اولین گزارش زنبور برای فون ایران می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: زنبور، *Bruchophagus abnormis*، جاشیر، خسارت، استان چهارمحال و بختیاری.

- Zerova, M. D. 1989. The main trends of evolution and the system of Chalcids of the family Eurytomidae. Entomological Review, 68: 102-123.

منابع مورد استفاده

- مقیمی، ج.، ۱۳۸۴. معرفی برخی گونه‌های مهم مرتعی مناسب برای توسعه و اصلاح مراتع ایران. انتشارات آرون، ۶۷۲ صفحه.